

авторка сконцентрована не так на конкретних обрисах міста, як на рефлексіях героїв, на дорозі до нього. Париж може розчарувати, але загалом це одна з наймагнетичніших точок на літературній мапі світу – таким він постає в пунктирному паризькому тексті Лесі Українки.

Джерела та література

1. Бютор М. Город как текст / Мишель Бютор // Роман как исследование / [сост., пер., вст. ст., коммент. Н. Бунтман]. – М. : Изд-во МГУ, 2000. – С. 157–164.
2. Возняк Т. Феномен міста / Тарас Возняк. – Львів : І, 2009. – 334 с.
3. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в контексті міфологій / Оксана Забужко. – К. : Факт, 2007. – 640 с.
4. Лотман Ю. М. Семиосфера / Ю. М. Лотман. – СПб. : Искусство – СПб, 2000. – 704 с.
5. Терехова І. Ідеал прекрасного в оповіданні Лесі Українки «Жаль» та повісті Тараса Шевченка «Художник» / І. Терехова // Леся Українка і сучасність : зб. наук. пр. Т. 4, кн. 1. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – С. 358–364.
6. Українка Леся. Драматичні твори (1896–1906) / Леся Українка // Українка Леся. Збір. творів. У 12 т. Т. 3. – К. : Наук. думка, 1976. – 397 с.
7. Українка Леся. Прозові твори. Перекладна проза / Леся Українка // Українка Леся. Збір. творів. У 12 т. Т. 7. – К. : Наук. думка, 1977. – 570 с.
8. Українка Леся. Літературно-критичні та публіцистичні статті / Леся Українка // Українка Леся. Збір. творів. У 12 т. Т. 8. – К. : Наук. думка, 1977. – 320 с.

Кочерга Светлана. Парижский текст в творчестве Лесы Украинки. Стаття посвящена геокультурним измерениям творчества Лесы Украинки. В ней охарактеризован дискурс Парижа на материале рассказов, драматического диалога «Три минуты», статьи «Голос одной российской заключенной», также отмечено критику писательницы, в которой она оставила попытку осмысления авторской художественной интерпретации этого топоса. Проанализированы особенности визии города, ключевые семиотические знаки, ассоциации. Определены гендерные полюса структуры парижского текста и констатируется отказ от гендерных стереотипов в его ядре, что фокусируется на общечеловеческой морали. Указано на многослойность концепта Париж (маскультура, социокультурная экзистенция, искусство и т. д.), преимущественное дистанцирование изображения столицы Франции как города-мечты, города-призрака. Доказано, что Леся Украинка принадлежит к пионерам формирования парижского текста в национальной литературе.

Ключевые слова: геокультура, городской текст, топос, семиосфера, мифема.

Kocherga Svitlana. Paris Text in Lesya Ukrainka's Works. The article deals with the geo-cultural dimensions of Lesya Ukrainka works. It is characterized the Paris discourse on the material of the stories, dramatic dialogue “Three Minutes” and the article “The Voice of a Russian Prisoner”. Lesya Ukrainka also comprehended the artistic interpretation of the Paris topos in her own literary critics. The features of the city vision, key semiotic signs and associations are analyzed in the article. It is marked the gender pole of the structure of the Paris text and rejection of gender stereotypes in its nucleus, which focuses on the morality. The concept of Paris is layering (mass-culture, sociocultural existence, art, etc.) and mostly has distantiated image of the French capital as a city of dreams, a ghost town. It is proved that Lesya Ukrainka was one of the first writers who began the formation of the Paris text in Ukrainian literature.

Key words: geo-cultura, urban text, topos, semiosphere, mytheme.

Стаття надійшла до редколегії
20.11.2014 р.

УДК 821.161.2

Лілія Лавринович

Біографічний час митця в сучасній художній прозі («Маски опадають повільно» С. Процюка, «Бути Босхом» А. Корольова)

У статті йдеться про особливості творення сучасного фікціонального біографічного тексту. На прикладі романів С. Процюка та А. Корольова проаналізовано причини та особливості дефрагментації біографічного часу митця. Вони, на нашу думку, полягають у тому, що письменники здійснюють проекцію постагі зображу-

ваного митця на власне авторське «Я». Такий підхід дає сучасному авторові простір для віднайдення власної ідентичності (в контексті пошуків виходу із постмодерної ситуації «смерті автора»).

Ключові слова: біографічний дискурс, поетика часу, наратив, сучасна проза.

Постановка наукової проблеми та її значення. Художній життєпис – сфера літературної творчості, яка в сучасному українському літературознавстві перебуває в полі особливої уваги дослідників. Протягом останніх років з'явилася досить велика кількість праць, що вивчають різні аспекти цього художнього явища. Серед них – дисертації І. Акіншиної [1], Г. Грегуль [4], І. Данильченко [5], А. Меншій [8], І. Савенко [11], Т. Черкашиної [16] та ін., дослідження О. Галича, О. Дацюка, Л. Мороз, Д. Стуса, І. Ходорківського, Л. Касян, Л. Ромащенко, Т. Свєрбілової, А. Цяпи, Г. Островської, Н. Любовець, Ю. Бондаренка та ін. Певним етапом у комплексному аналізі проблеми художнього життєпису стала XI Міжнародна поетикологічна конференція «Біографія як текст» (Чернівці, 2014) [2], учасники якої обговорювали широке коло питань щодо присутності біографічного компонента у світовій літературній традиції.

Більшість досліджень цих та інших авторів безпосередньо чи опосередковано дотична до нефікціонального аспекту вияву біографічної прози. Тобто вона розглядається насамперед у річищі жанрової системи документальної літератури. Це закономірно: біографічний текст більшою мірою, ніж будь-який інший художній, закорінений у приватну чи історичну фактажність. Власне й літературознавчий інтерес до такого тексту викликаний, вочевидь, частковою втратою довіри сучасного читача до белетристики, побудованої на художній фантазії, вимислі. Натомість література nonfiction, в основі якої лежить документ і факт, виявляється особливо популярною серед читачів.

Врешті, у живому літературному процесі останніх десятиліть спостерігаємо специфічні наслідки художнього осмислення дійсності – появу міжжанрових утворень на перетині fiction та nonfiction. Такі «гомогенні» тексти ще нечасто стають об'єктом зацікавлення літературознавців. Проте, без сумніву, вони заслуговують на дослідницьку рецепцію, яка поступово з'являється. Так, Г. Колесник у дисертаційному дослідженні аналізує постмодерністські модифікації жанру біографії у творчості сучасного англійського письменника П. Акройда [6]; розвідки Т. Свєрбілової [12], А. Татаренко [14], Г. Назарової [9], К. Терлецької [15] та ін. теж присвячені окремим аспектам феномену сучасної / постмодерної / пост-постмодерної біографії.

Наша **мета** – проаналізувати особливості зображення біографічного часу митця на матеріалі творів С. Процюка «Маски опадають повільно» та А. Корольова «Бути Босхом». Поетика часу художнього твору (як елемент поетики хронотопу, що його першовідкривач поняття в літературознавстві М. Бахтін назвав «воротами» для входження у сферу смислів) – яскравий атрибут найменших змін у структурі тексту. Тому саме на прикладі поетики часу можна продемонструвати принципи творення біографічного дискурсу подібних текстів.

Для аналізу обрані твори, які суттєво відрізняються з погляду творчого підходу: емоційно-суб'єктивне начало С. Процюка дисонує з іронічними іграми А. Корольова. Цей вибір спровокований нашим бажанням продемонструвати широту діапазону у прийомах творення біографічного тексту в новітній літературі. Постає митця як об'єкта літературного та літературознавчого аналізу не випадково: пошук себе через Іншого – одна із головних метафор сучасного гуманітарного дискурсу і, на наше переконання, вона вповні реалізується в зазначених творах: інший митець як проєкція на власне авторське «Я» дає сучасному авторові простір для віднайдення власної ідентичності.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У новітній літературі художня біографія перестає бути лише засобом белетризованої інформації про життя митця: позиція автора, що відбивається на поетиці твору, часто виходить поза межі історичної фактографічності. Залежно від головного вектора мети автора, він може або максимально повно реконструювати біографію творчої особистості відповідно до документальних джерел, або опосередковано, через власну суб'єктивність, «пропустити» біографію творчої особистості, або свідомо містифікувати образ митця. Відповідно різним буде й авторське ставлення до темпоральної картини дійсності у художньому тексті, а отже – до принципу творення/відтворення біографічного часу. Подеколи автор гомогенізує текст, складає його з фрагментів, де може бути і максимальна достовірність, і авторська суб'єктивність, і елементи містифікації. Така багатовекторність характерна для великої кількості сучасних художніх творів, які містять біографічний/автобіографічний компонент,

що ґрунтується на повній чи частковій реконструкції подій із життя митця-прототипа, – «Заповіт Оскара Вайльда», «Чаттертон» П. Акройда, «Дафна» Ж. Пікарді, «Лімонов» Е. Каррер, «Останній світ» К. Рансмайра, «Рембо син», «Життя Жозефа Ролена» П. Мішона, «Дванадцять обручів» Ю. Андруховича, «Усі кути Трикутника» В. Єшкілева, «Одного разу...» І. Роздобудько та ін.

Творення художнього часу в таких текстах має певну специфіку: вони виходять за межі позитивістсько-реалістичного типу оповіді з чіткою хронологією, причинно-наслідковими зв'язками, намаганням автора об'єктивізувати фактографічну тяглість життя героя. Тобто традиційний жанр художньої біографії модифікується, і найочевидніше цей процес проявляється в особливостях поетики біографічного часу. Проілюструємо цю тезу на прикладі романів С. Процюка та А. Корольова.

С. Процюк – творець низки художніх текстів історико-біографічного характеру (чи то психо-біографічного, як сказав би сам автор): «Троянда ритуального болю. Роман про Василя Стефаника», «Чорне яблуко. Роман про Архипа Тесленка», «Маски опадають повільно. Роман про Володимира Винниченка». У своїй прозі він надміру психоаналітик: межові невротичні стани, хвороблива, девіантна психіка, посилена рефлексивність – ознаки більшості літературних героїв письменника, який через них, вочевидь, за посередництвом гротеску та гіперболізації описує власний психологічний досвід. І в біографічній прозі, попри спроби витримати видимість об'єктивної документальності оповіді, Процюк «пропускає» життєпис творчої особистості через власну суб'єктивність, що, зокрема, проявляється в мірі авторської присутності в тексті, в особливостях нарації. Так, у романі «Маски опадають повільно», присвяченому постаті українського письменника та державного діяча В. Винниченка, спостерігаємо творення не так документально послідовної, як лірично-романтизованої оповіді, часто «рваного», нерівномірного стилю, з елементами хаотичного перекидання від одного типу наратора до іншого. Процюк використовує прийом металепису (за Ж. Женнетом): автор втручається в художній світ розповіді, тим самим демонструючи взаємодію дієтичного та метадієтичного просторів.

Біографічний час митця в романі починається традиційно – від народження, з відповідними документальними часопросторовими маркерами (Єлисаветград, «несусвітня спека», 14 (26) липня 1880 р.), автор подає і традиційну для біографії коротку передісторію народження героя. Проте далі С. Процюк відходить від суто документального історико-біографічного дискурсу, який би мав передбачати хронологічність зображуваних подій та мінімізовану авторську присутність у тексті. Він ослаблює сюжетність, ліризує, романтизує оповідь, подеколи додаючи їй експресії, асоціативності.

Своєрідним методом стратифікації наративного простору роману є змішування часових планів: гетеродієгетична оповідь про дитячі роки Винниченка без будь-яких графічних маркерів переходить до уявного діалогу вже дорослого героя, який згадує дитинство і – чи то автор апелює до спогадів свого протагоніста, чи то сам герой веде внутрішній діалог зі своїм alter ego: «Пам'ятаєш, як довго ти розглядав цю невибагливу репродукцію, що невідь як потрапила на очі? [...] Може, пронизало якесь передчуття? Може, ця невибаглива алегорія стала лакмусовим папірчиком?..» [10, с. 15]. І далі: «...ти майже рік перехворів цією репродукцією» [10, с. 16]. Така анахронія, коли минуле правиться як теперішнє і навпаки, або коли час гомогенізується та відбувається уявний діалог автора зі своїм протагоністом в позачасовій перспективі, або коли дитинство чи юність подаються з позиції дорослого і відомого письменника (гомодієгетичний наратор в інтрадієгетичній ситуації) чи з позиції автора-оповідача (гетеродієгетичний наратор в екстрадієгетичній ситуації), додає оповіді не стільки ефекту документальної присутності, скільки романтичного пафосу винятковості героя, експресивно-оцінного ставлення автора-оповідача до його постаті.

Пролептичні та аналептичні наративні елементи в романі часто виходять за межі власне оповіді про Винниченка. Скажімо, акцентуючи увагу на періоді перебування письменника в Москві, автор згадує, що «через тридцять-сорок літ у Москві житиме ще один великий талант – Довженко» [10, с. 157].

Інший прийом, який застосовує автор, – наративна повторюваність, коли сингулярна подія дублюється у висловлюванні. Так, до прикладу, це відбувається в 36 розділі роману, де після епістолярної форми передачі історії стосунків Винниченка з Люсею вона вдруге «проговорюється», та вже з позиції метанарації – всезнаючого автора, з його лірико-драматичними пролептичними екскурсами.

Розмиванню хронологічної послідовності на образному рівні сприяють зіставлення-паралелі, скажімо, погляду молодого Винниченка з поглядом римського імператора Нерона, що палив Рим, чи

Гітлера, який у 1945 р. наказував палити німецькі землі; або ж розлогі авторські роздуми про можливість майбутнього, яке випливає з інтенцій гарячої молоді натури (таким зображено Винниченка), що отримала абсолютну владу. С. Процюк із цією метою вводить в оповідний контекст цілі міні-біографії тиранів Гітлера і Сталіна. Тобто в романі внаслідок авторської сваволі відбувається процес виходу за межі власне біографічного часу, з його модусами минулого, теперішнього та майбутнього, та апеляція до умовно-уявної, альтернативної ситуації.

Твір насичений багатьма часовими маркерами на образно-мотивному та концептуальному рівнях. Характерний для роману мотив – безмежність часопростору та власна скінченність, якій може протистояти насамперед творчість – вихід у сферу вічного, що «*допоможе уникнути ... чорної журби*», що «*є життям, утверджує життя ... серед мороку і розпаду*» [10, с. 26–27]. Ще один аспект цього мотиву пов'язаний із темами вічної жіночності [10, с. 124–126] та «*вічної молодості*», «*ілюзії безкінечної весни*» [10, с. 148] тощо.

Інше коло мотивів-концептів роману в аспекті біографічного часу – мотиви смерті та ілюзії безсмертя; мінливості людської долі, її швидкоплинності; «*вічнохитальних терезів*» – проблеми життєвого вибору людини, який змінює її майбутнє («*Ти теперішній був ще кволішим від тебе попереднього. [...]. Тебе майбутнього ще не було. [...]. Майбутній ти повинен народжуватися у тортурах...*» [10, с. 40]); мотив самоцінної миті теперішнього («*Недоцільно згадувати минуле. Минуле – туман, який тобі вже не належить. Нерозумно міркувати над майбутнім. Майбутнє – так само туман... Є тільки тут і тепер. Тільки маленька смужка світла*» [10, с. 287–288]), особливо миті творчості, коли митець виходить у ній за межі реального часопростору («*Летіли хвилини і години ↔ ти випадав із звичного часу ↔ зростався з героями... [...]. ці екстатичні стани повторювалися майже кожноденно... ти випадав із звичного часу ↔ летіли хвилини і години*» [10, с. 248–249]).

Наведена добірка цитат є опосередкованим свідченням, що Процюковий біографічний текст твориться не стільки за принципом традиційного хронологічного зображення перебігу подій із життя головного персонажа (хоч у найзагальніших рисах він витриманий), скільки за принципом, що впливає з Августинівського уявлення про час як корелят душі, яка пам'ятає, споглядає та очікує, із акцентуацією на миті «тут і тепер» – єдиному способі людині відбутися. З іншого боку, ближче до фіналу твору (і зображеного в ньому біографічного часу головного героя) виникають мотиви замкненого часу та вічного повернення: «*Твої сім десятків, сім довгих кроків шляху знову... поволі... так елеґійно і лагідно... поверталися до першопочатку*» [10, с. 286].

Отже, надмірна суб'єктивізація та ліризація, що впливає на часові особливості наратива, «надмірна» присутність та діалогічна активність типу наратора, який може бути ототожнений із автором, – усе це свідчить, що крізь факти біографії протагоніста Винниченка «проглядає» постать автора, добре відома читачам із його попередніх небіографічних романів. Саме тому біографічний час митця-протагоніста позбавлений цілісності: в нього влітається суб'єктивний час авторського «я», з його метапозицією деміургійного всевідання. Це буття персонажа крізь призму персонального індивідуально-авторського міфу, в який уплетений образ протагоніста, що ґрунтується на ряді історико-літературних та біографічних відомостей.

Принцип метатекстовості – ознака, притаманна романові сучасного російського письменника А. Корольова «Бути Босхом» (2004), та біографічний час творчої особистості автор показує дещо інакше.

А. Корольов – автор низки творів, де об'єктом зображення є особистість митця, особливості рецепції його спадщини чи породжені цією особистістю та його біографією культурні альянзи в масовій свідомості: роман «Голова Гоголя» (1992), колажі «Дама пік» (1998), «Носи» (2000), повість «Ігри генія, або Життя Леонардо» (2006) тощо. Проте власне елементи біографічного сюжету з'являються в романі «Бути Босхом», якому сам автор дав жанрове визначення «роман із біографією».

Це автобіографічний текст (автор-оповідач згадує, як він випускником університету втрапив у дисбат, куди був направлений служити слідчим за зв'язок з дисидентами), який накладається на текст біографічний: герой пише роман про нідерландського художника Ієроніма Босха, – тож твір насичений альянсами на життя і творчість митця. Завдяки змішуванню цих дискурсів у творі відчутне ігрове начало, семантичне поле якого стосується не лише різних часопросторів (умовна сучасність – Бішкіль 1970–1972 рр. – Гертогенбос XV–XVI ст.), а й їхньої смислової кореляції. Є у творі й екс-

фрасисний дискурс – опис та коментарі до картин Босха, які містять певні сюжети (зазвичай біблійні, що саме по собі створює доволі розгорнутий семантичний контекст). Таким чином, хронотоп роману розширюється на кілька часопросторових планів, а феномен біографічного часу митця в ньому існує на їх перетині і має форму динамічного діалогу.

Наявність у творі двох персонажів-митців – представників різних епох визначає природу біографічного нарратива роману: він пунктирний, позбавлений хронологічної цілісності. У романі спостерігаємо два типи нараторів. Перший – сам Анатолій Корольов, не автор, а протагоніст роману «Бути Босхом». Саме він із певної часової перспективи (наратор – зрілий автор, який згадує свою юність) розповідає історію свого дворічного перебування в дисбаті Уральського військового округу в Бішкілі. Другий тип – підмайстер Босха, зміст його висловлювання – власне твір, який пише протагоніст, що «с маньякальным упрямством сочинял грозное готическое облако – роман-химеру» [7, с. 5]. Рекурсивний тип нарації (оповідь другого рівня в оповіді першого рівня) визначає і природу образу митця. Авторський суб'єктивізм у його зображенні виставляється напоказ, стає візитівкою біографії, яку пише протагоніст. Біографічний час художника важливий настільки, наскільки важливий особистий життєвий час автора-наратора. Тут авторська сваволя очевидна: Босх для лейтенанта Корольова є символом його перебування в Бішкілі, абсурдності буття в часопросторі радянського дисбату. Письменник-початківець у пошуках виходу з нього, як форму спротиву, знаходить інший хронотоп – життєвий світ і світ картин знаменитого голландця, який, врешті, не менш абсурдний у своїй алогічності, а тому накладається на досвід юнака: «Художник всю жизнь прожил в брабантском городке Хертогенбос. [...] Хертогенбос! Зеркало, в котором отразился сегодня Бишкиль» [7, с. 13].

Окрім введення в основну оповідь уривків із роману про Босха, який пише Корольов (оповідь другого рівня), його свідомість (відображена в оповіді першого рівня) перебуває у стані невизначеної анахронії: герой-оповідач «плутається», де і коли він знаходиться: чи в середньовічному Гертогенбосі, чи в Бішкілі початку 1970-х рр. Усе його світобачення пронизане образами з іншого часу, тож буденні для лейтенанта дисбату речі він бачить «очима Босха»: «Жду труповозку. Рой мух над солдатом набирает густоты, как смерч босховской нечисти в садах земных наслаждений» [7, с. 25]; «И там, в Хертогенбосе, и здесь, в Бишкиле, мелется жерновами вся злоба мира» [7, с. 26]; «Гауптвахта исполнена самыми мрачными красками Босха» [7, с. 30]. Реальність роману, який пише Корольов, ніби змагається з реальністю Бішкіля, і в образі змагання втілена ідея протистояння абсурдові радянської системи: «Сможет ли визионерский роман о средневековом мистике выдержать груз Бишкилья и не потонуть, как бумажный кораблик под брошенным кирпичом?» [7, с. 32].

Авторське визначення «взіонерський роман», поряд із іншими причинами, пояснює фрагментарність, відсутність цілісності й тягlostі біографічного часу Босха. Фактографічна достовірність життя художника не була метою Корольова-протагоніста (і, як зазначає автор, не могла бути реалізована в 1970-і рр. через брак інформації). Тому це не була мета і автора роману «Бути Босхом»: він прагнув насамперед візуалізувати – завдяки образу художника та мотивам його картин – амбівалентну природу суб'єктивного світу власного «автобіографічного» персонажа та абсурдність радянської системи, яка провокувала цю амбівалентність.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, український та російський письменники використовують схожий прийом: свідомий чи несвідомо-опосередкований паралелізм біографії, психології, художнього часу: Я – митець іншої епохи. У романі С. Процюка спостерігаємо авторську его-проекцію на постать видатного і неоднозначного, з погляду психоаналізу, українського письменника. На відміну від Процюка, А. Корольов вибудовує оповідну стратегію на ігрових аспектах, але художня мета «взіонерського» споглядання життя і творчості Босха теж корелюється зі сферою самохарактеристики – образ митця в умовах радянського абсурду. Суб'єктивізація оповіді впливає на руйнування традиційної для біографічного дискурсу поетики часу: автори дефрагментують хронологію життя митця, актуалізуючи на важливих для власної ідентичності моментах його біографії.

Пропонований аналіз – крок до дослідження принципів нефікційних експериментів у сучасній біографічній/квазібіографічній прозі літератури порубіжжя. Наступні його етапи передбачають розширення літературного контексту (наприклад, потребують аналізу типологічні паралелі між досліджуваним романом А. Корольова та Ю. Андруховича «Дванадцять обручів»).

Джерела та література

1. Акіншина І. М. Жанрово-стильові особливості художньо-біографічної прози 80–90-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 / Акіншина І. М. – Дніпропетровськ, 2005. – 19 с.
2. Біографія як текст : матеріали XI Міжнар. поетиколог. конф. (16–17 жовт. 2014 р.). – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2014. – 137 с.
3. Братусь І. В. Історико-біографічна проза Оксани Іваненко : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 / Братусь І. В. ; НАН України ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2001. – 19 с.
4. Грегуль Г. В. Українська біографічна проза першої половини ХХ ст.: жанровий аспект (за творами В. Петрова, С. Васильченка, О. Ільченка, Л. Смілянського) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 / Грегуль Г. В. ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – 18 с.
5. Данильченко І. Є. Трансформація історичної правди в художню у творах української художньої біографії : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 / Данильченко І. Є. – Дніпропетровськ, 1997. – 22 с.
6. Колесник Г. Л. Модифікації жанру біографії у творчості Пітера Акройда : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.04 / Колесник Ганна Леонідівна. – К., 2008. – 20 с.
7. Королєв А. В. Быть Босхом / А. В. Королєв. – М. : Гелеос, 2006. – 320 с.
8. Меншій А. М. Романи Юрія Хорунжого і українська історико-біографічна проза 60–90-х років ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 / Меншій А. М. – К., 2003. – 20 с.
9. Назарова Г. Форми вираження авторської свідомості у біографічному творі (С. Процюк «Маски опадають повільно», В. С. Моем «Місяць і мідяки» / Г. Назарова // Філологічні студії. – 2013. – Вип. 4. – С. 205–209.
10. Процюк С. В. Маски опадають повільно : роман про Володимира Винниченка / Степан Процюк. – К. : Академія, 2011. – 302 с.
11. Савенко І. Л. Жанрово-стильові особливості біографічного роману-пошуку : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 / Савенко І. Л. – Тернопіль, 2006. – 20 с.
12. Свербілова Т. Г. Фантастична біографія радянського письменника як жанр масової культури (О. Корнійчук – герой гротескних мемуарів В. Некрасова) / Т. Г. Свербілова // Слово і час. – 2011. – № 12. – С. 53–67.
13. Скарніна О. Ю. Особистісне і документальне в мемуарній і біографічній прозі (на матеріалі української літератури кінця ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 / Скарніна О. Ю. ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2007. – 20 с.
14. Татаренко А. «Вечеря у святої Аполлонії» Мілети Продановича як постмодерна біографія / Алла Татаренко // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. філологічна. – 2009. – Вип. 48. – С. 92–97.
15. Терлецька К. «Заповіт Оскара Вайльда» Пітера Акройда: постмодерністський роман-біографія / К. Терлецька // Зб. тез наук. доп. студ. Бердян. держ. пед. ун-ту на Днях науки 19 квіт. 2012 р. Т. 2. Гуманітарні науки. – Бердянськ : БДПУ, 2012. – С. 199–201.
16. Черкашина Т. Ю. Наративні особливості художньо-біографічної прози: автор і читач : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 / Черкашина Т. Ю. – Тернопіль, 2007. – 20 с.

Лавринович Лилия. Биографическое время художника в современной художественной прозе («Маски опадают медленно» С. Протсиука, «Быть Босхом» А. Королева). В статье речь идет об особенностях создания современного фикционального биографического текста. На примере романов С. Протсиука и А. Королева проанализированы причины и особенности дефрагментации биографического времени художника. Они, по мнению автора статьи, заключаются в том, что писатели осуществляют проекцию фигуры изображаемого художника на собственное авторское «Я». Такой подход дает современному автору пространство для обретения собственной идентичности (в контексте поисков выхода из постмодернистской ситуации «смерти автора»).

Ключевые слова: биографический дискурс, поэтика времени, нарратив, современная проза.

Lavrynovych Liliya. Biographical Time of the Artist in the Modern Artistic Prose (“Masks are Falling Slowly” by S. Protsiuk, “To Be Boskh” by A. Korolov). The article focuses upon the peculiarities of creation of the modern fictional biographical text. The reasons and specific features of defragmentation of biographical time of the artist have been analysed taking into account novels by S. Protsiuk and A. Korolov. They, according to the author, lies in the fact that the writers engaged projection figures depicted in the artist’s own author of “I”. This approach provides a space for contemporary authors finding their own identity (in the context of the search for a way out of the situation postmodern “death of the Author”).

Key words: biographical discourse, poetics of time, narrative, modern prose.

Стаття надійшла до редколегії
26.11.2014 р.